

FESTA

L'INFANT I L'OCELL

Infantó, qui sèus al braç
de la teva jova mare,
infantó rosat i gras,
eòm és que plores encara?

Ella et canta una cançó
i tu no vols escoltar-la.
Ai, ta vida és la millò!
Després hauràs d'enyorarla.

Veus en el vergè un ocell
saltant entre retilades?
Ta existència és eom la d'ell,
infant de galtes gemades.

Car, si ell canta en el vergè,
altres cants ritmen ta vida
i el braç qui et du en alt també
és una branca florida.

JOAN DRAPER.

CRÓNICA QUINZENAL

DESORIENTACIÓ DE VALORS

Hi ha que reconeixen forçosament les anòmales circumstàncies amb que va dificultant-se cada dia més, la vida del poble català.

Son diversos factors que concentren desgraciadament un mateix sentit i agraven tots els bons intents i proposits amb que cerca redimir-se l'esperit del poble conscient.

Com si no fóssin prou encare les repercussions d'aquesta guerra colossal i formidable—que al dir d'alguns cronistes, Manel de Zàrraga entre ells, no ha començat encara per quan els Estats Units no més han fet que preparacions per a lo molt qu'és proposen abarcar—les exigències cada dia més concretes del viure nacional i les difícilíssimes i greus circumstàncies que s'han creat al entorn dels elements productors, han posat molt més de manifest les enormes responsabilitats que hi ha que senyalar demunt dels homes insignificants que mènans la nau del Estat espanyol, amparats no més en les pràctiques diplomàtiques i en els rituals i formulismes, sens tenir la més perfecta ni rudimentaria noció de les veritables necessitats del país: ni saber posposar an el medi ambient tan corrupte, un entusiasme reparador, una energia eficaç, reveladores qualitats que complementen el caracter dels altíssims funcionaris.

Amb l'interessantíssim problema de les subsistències que tan s'ha vingut discutint i agreujant, s'han descontat sempre els interessos vitals del comerç i la indústria catalanes, aillant-les de les mides de prevenció que calien adoptar, i fent que arriessim an aquesta exorbitant situació en que manquessin tants i tants productes altament necessaris, dificultant així'l treball regulador, disminuït els utensilis i queviures i agegantant molt més devant nostre l'espectre paorós de la fam i la misèria.

I que no se'ns digui que no apelem al patriotisme i als sacrificis que hi han que fer per a conservar la tan debatuda neutralitat. Perquè patriotisme i sacrifici, deu ser en el criteri de molts especuladors i agiotistes, lucrar descaradament amb totes aquelles materies que aquí necessitem per al consum; i patriotisme i sacrifici deu ser burlar lleis i tergiversar-les, augmentar exageradament els preus, i acaparar fins les entranyes del poble crucificat.

Que no se'ns objecti devant la rudesa de la nostra ploma, que som avui bon xic pessimistes contrariament a la nostra natural manera de ser i de portar-nos; i es que a vegades, però, els contrastes més simples del criteri expositiu, els dona la mateixa realitat característica i culminant, qu'ens reportà les més àcres ensenyances i ens aconduïx a divagar amb tot allò qu'ens afecta inopinadament d'un modo o altre.

I res tan seriós i interessant per are com les lamentables circumstàncies que van empitjorant cada cop més la nostra vida social.

Be es veritat també que qui no s'aconsola es perquè no vol; perquè si nosaltres, els catalans,

sapiguéssim fer com molts altres fills de mare que mentres tingan una plaça de braus, una guitarras destrepada, dos gotets de vi, i qu'el sol els arribi a la panxa, ja se senten els mortals més cabalment feliços i envejats.

Judiquis sinó, de quina manera s'expressa un rotatiu madrileny per medi de la ploma d'un Barbadiño, tot ell castiç i morese.

«Sn Majestad el Público, por la gracia de Dios, Rey absoluto de los Estados de la Alegria, la Gallardia y la Bizarria, Señor de las Floridas Tierras del Entusiasmo arrebatado y loco; Emperador de los Circos Tauinos.

Vistas las proezas que en mi real presencia ha realizado el héroe llamado Juan Belmonte, ejecutor de tan grandes fañanas como jamás vieron ojos humanos, en la arena de un coso al que se salga a retar a la Muerte, y vencerla y burlarla, por más que en casos tales la Muerte emplee no una guadaña, sino dos, las dos astas del toro.

Vengo en decretar lo siguiente:

ARTÍCULO ÚNICO. *Se declara a Juan Belmonte monumento nacional.*

Dado en la carretera de Aragón a siete dias de octubre de mil novecientos diecisiete años. Yo, EL PUEBLO SOBERANO.»

I aixís, en castellà i tot, per a que no perdi l'interés, podem nosaltres fer-nos càrrec a quin punt s'ha arribat d'espanyolisme, i de quina tan saborosa manera preocupan a la majoria dels habitants d'aquesta dolça Espanya, les infinites qüestions vitals que inajornablement reclamen l'atenció i apoi desmesurat de tot individu amb un poc de dignitat i consciència.

Preocupém-nos de solidaritats ibèriques, de comunions espirituals, de noves corrents, i lleis revolucionaries que pugan inculcar els més aptes parlamentaris exaltats amb la equiessència de la part sana del país, que mentres perduri en l'ànima amorfa d'aquesta gran *gitaneria andante* que subleva tota la península, un tal entusiasme tan sanguinari i càfre, una tan bestial admiració per als homes pàries, analfabets i xulos desconeixent completament les altes qualitats d'un Ramón i Cajal i d'un Menéndez Pelayo, bé podem consolar-nos de que vingan a nosaltres els assots més formidables i materials i de que pesi damunt la nostra impotència l'afront més imborrable de totes les generacions més perfectes i conscientes.

No oblidem, al menys, que a la redempció s'hi arriba també per medi del més pur exaltament.

J. VIVES i BORRELL.

P. D.

A. Rafel Rosell.—Sento molt no poder-lo complaure enviant-li les quartilles de la meua crònica *Amb el degut respecte*, la qual va mereixer la distinció del fiscal tixant-lo amb el llapis roig. Per a tal efecte, hauria de dirigir-se als joves que componen la redacció d'aquesta Revista.

De l'Oliva Brigman, únicament en tinc unes cartes particulars que poso des d'are a la seva disposició; i pensí que, com va escriure Teofil Gautier, les cartes i epistolaries es un original inponderable que no's paga.

De Madame de La Fayette, sols en conec aquella admirable *Princesa de Cleves* tan portentosa per les seves lluites entre la virtut i l'amor.

I, finalment, *Idili Sàntic* de la esquisida Liana de Pougí, no es cap llibre eròtic; més bé es una desolada narració en el veritable amor, en lloc d'inspirar la alegría de la vida, precipita passionalment cap a les turbulències de la mort. Un dels seus crítics, ha dit que venia a ser com un anel inmoderat cap a lo sempre nou i desconegut.

Es de vostè molt afem.

J. V. i B.

festa

INQUIETUT

Sobre la rosada i mirífica calva del vell Mestre, s'hi mouen, vagament reflexades, les línies del ample finestral que ompla de llum el recollit estudi.

L'ompla d'una llum esblaimada, mate, de sol de pluja en l'hora de la posta, que s'acomia dels perfils de la Ciutat, defallint en una dolça recança vers el misteri.

El Mestre, el vell Mestre, ha romangut absort tota la tarda contemplant la xarxa de fantasmes geomètriques, que dancen una folla dansa d'inquietuts sobre la torbada blancor del paper. I dancen, ensemps, dintre'l cervell i dintre'l cor del constructor; amb fantàstiques turbulències; inflamats d'ideal, febrerosos, sense repòs, sense plasmació possible...

Quan la manyaga tebior del sol ha projectat, vagament, les línies del ample finestral, damunt la calva venerable, el Mestre ha alçat l'esguard, gairebé d'esma, amb sorpresa d'infant, i els seus ulls menuts, intel·ligents, humits de cançament i de bondat, han fendit l'espai...

L'espai ovirador es d'infinida amplaria. Encimbellat, l'estudi del Mestre, sobre l'agombolament d'edificacions de la urbs antiga, s'eleva amunt dels terrats, dels colomars i parallamps. Les parets que'l formen, clivillades pels vents, per les plujes i calamarses, verdes de molça, amb patina de sol i serena, sorgeixen atrevidament als quatre vents... I des de'l mirador que es l'ample finestral, obert agosadament de cara al Llevant, aixamplat en son mince origen per algú esperit gelós de llum i d'espai, la mirada es perd en el gaudir d'emocionals contemplacions...

El vell creador reposa els seus laçats ullets en les primoroses agulles de la Seu i sembla que se l'hi encenguin de goig d'un pregón encantament. Sobre'l blau del cel, d'orejades transparencies, les randes gòtiques hi pantejen amb esblaimats relleus, tebies de sol, talment com si fossin tallades en alabastre...

De les riques teules, l'aigua s'escola i les boques enormement obertes de les gàrgoles llencen una ufanosa cabellera d'argent que s'esberla contra les pedres del carrer. I les pedres exhaleu una humida i joganera cantarella, monotona-ment rítmica, mes d'una íntima confortadora harmonia ciutadana. Com les agulles de la Seu; com el blau del cel, pintat de fresc; com les inquietuts del Obstinat que are s'encanta amb un nuvol blanc, flonjós, que's passeja majestuosament per l'infinit, desfent-se en capricioses filagarses ..

El cor del constructor glateix desacompassadament. El ritme de la Ciutat li percut endins, fonament. La flama, sura vacil·lanta en les tenebres del cervell, s'aviva i allumena les tèrboles vaguetats de la idea nova. De la idea viva perdurable en el temps, ondulant en l'espai, immortal, renovadora...

El calfret de la inspiració ressegueix la còrpora del Ungit. Els fantasmes geomètrics giravolten diablement davant el seu esguard, redoblant la furia esgarrifosa de llur dansa de vençuts. I les mans tremoloses—tremoloses de senectut i d'emoció—destrueixen frenèticament, amb sana fruició, el paper que conté les xorques in-

quietuts de tants dies, de tantes hores, de tants moments de lluita amb les tenebres...

Damunt la taula de treball el paper es are de una altre blancor. La calva, rosada i mirífica, hi rau acotada; qui sab quina fonda abstracció, cova, per dintre, la fecunda idea! En la rohent closca, mig-coronada de flocs de cotó en pèl, el sol hi encén una ignia llengüeta... I en mig la flama are una ombra menuda s'hi debat sinistrament...

Es l'ombra d'una aranya. D'una aranya ventrada, llefiscosa, roja. Un fat malestruc ha destruït la meravellosa xarxa que havia teixit en un angle de viga i miraculosament s'ha salvat sospesa d'un fil. El fil apar d'aràm líquid, ténue; talment un aurí cabell de fada, pel qual el pilós insecte s'enfile fadigosament, amb un esforç incansable de ses vuit potes, amb un dalit d'esperança en sos vuit ulls...

Amunt, amunt, sens defalior possible, la babasa tramunta vers el niu desolat...

I ensemps que'l Mestre, sens agreujarse del temps perdut en infecondes lluites, recomença la obra abrandat de la sagrada flama de l'ideal, la pacienta aranya, en ser al trespòl, recomençarà la sedosa tela, sense tant sols recordar-se de l'esforç qu'esmerçà en teixir lo que un fat malestruc li ha desfet despietadament.

Heusaquí batre dos cors al unison tant indiferents l'un de l'altre, tant allunyats, tant silenciosos ..

v. CALDÉS ARÚS.

A la gentil Princesa Blancaflor

Sou blanca com el marbre
i rossa com fil d'or
el gest de vostres llabis
arriba dintre'l cor.

Arriba dintre'l cor el gest d'uns llabis
vermells com una grana, que tancan un tresor
de perles esmaltades
petites, nacarades
que no's veu altre boca com la de Blancaflor.

Voldria ser poeta per cantar-vos
la encisadora forma de vostres cabells rulls
i vostres mans nevades
que semblan satinades;
també cantar voldria el blau d'els vostres ulls.

Que hermosa sou Princesa! tant esbelta
teniu ulls candorosos, magnífics, somniadors
rublerts de poesia
d'eterna melangia
de tantes hermosures; que sols les teniu Vos.

Sou blanca com el marbre
Princesa Blancaflor
sou bella com cap altre
i rossa com fil d'or.

Ting l'ànima entristida
de tant com vos anyor.

CÉSAR CABANES.

PELICOLA CURTA

—Escolti, senyora Dolores. ¿Vol fer el favor de dir-me si tenen aigua a la cuina? perquè filla, no saltres d'air que'm quedat sense.

—No es allò que'ns en sobri. ¿Sap que vull dir? però ne tenim per a anar tirant.

—Doncs no se que ho fa que avui a casa no en vingui ni una gota.

—Això déu esser que a voltes es posa *tosca* a la canyeria i no deixa passar l'aigua.

—Lo que crec, es que algú d'aquí l'escala se haurà entés amb la portera perquè n'hi dongui més de la que li pertany i si els veïns no'n tenen que's *fumin*.

—No crec que parli per nosaltres.

—No senyora. Amb la qui jo he maliciat, es amb la inquilina del pis de sobre.

—¿La que ha vingut fa pocs dies?

—La mateixa.

—Que vol que li digui.

—Doncs miri, es una dòna que me la he mirada sempre amb mal ull. No puc fer-hi més.

—Una servidora l'altre dia la va trobar a la tocineria, varem parlar i francament, em va semblar molt bona senyora.

—Perquè ho sàpiga, i això es un dir-ho a vostè, que als pocs dies d'esser ella aquí, ja em va donar un gros disgust.

—No'n sabia res, com que una té prou feines a casa seva.

—Figuris que l'endemà de rentar nosaltres, va baixar cap el taret de la tarda la nostra minyona per a esbandir la poca roba blanca que havia jo tret de la bugada i com que era un poc fosc, no va reparar que aquesta bona senyora, com vostè diu, havia rentat al dematí pessés de color, deixant l'aigua del safreig feta un fàstic, aixís es que quan la minyona va vindre i vareig veure aquella blavó a la nostre roba, no se quin sant em va aguantar que no hi pujés a cantar-n'hi quatre de fresques.

—¿Vol dir que's coneixia?

—No li diré més, que quan els companys d'allà ont treballa el meu marit, van veure-li portar la camisa d'aquella setmana, varen creure's que se havia posat hàbit de la Puríssima.

—Si doncs que tenia motius de queixar-se.

—Quan em sentí cridar a mi, ja pot dir que tinc raó.

—Parlant are d'altre cosa. Diguim, ¿ont anirem a parar, senyora Roseta, amb aquests preus que se han posat tots els principals aliments que son necessaris per a la vida de la persona? Perquè filla, avui una no sab que comprar que no estigui a un ull de la cara.

—Calli, dòna, no me'n parli, perquè cada vegada que haig de demanar quartos al meu marit, més m'estimaria que me arrenquessin, sense donarme dormitori, set caixals de la barra de baix.

—Oh, es que si, perquè una no sab com arreglar-s'ho. Air mateix vareig fer per una mica de bacallà de la part del morro amb sanfaina, i esgarrius, el vaig tenir de pagar a pesseta.

—Doncs jo també ne vareig fer sopar, però el meu era penca, i em va costar a noranta.

—Joestic que la pell no'm toca al còs.

—Ni mai que'n hagués comprat, perquè cre-

gui que varem passar un mal rato, que encare avui no'm trobo del tot bé.

—¿Que potser era dolent?

—No senyora, molt remaco, però al meu noi li agrada molt com el fa una servidora amb quatre patatetes i una picada, i com que tenia tart per a anar a una societat que air a la nit feien comedia, no se com va esser que amb les preses, se va emparar un tros que hi havia espines i fillets de Deu, ennuegantsem, se'm va posar més morat que un refajo de bisbe.

—¿I perquè no cridava?

—Si s'ofegava, prou feines tenia el pobre per a respirar.

—Vull dir vostè, que hauria vingut tot seguit.

—Moltes gracies. ¿Però sab que vareig fer? que revestint-me de valor li vareig ficar la mà dins de la boca fins tocar-li la *taquilla* del paidor.

—¿I va poguer-les-hi treurer?

—Tot desseguit. Ne tenia tres de clavades que no li anaven amunt ni avall.

—Si que devien esser grosses.

—Miris si ho eren, que'l seu pare, que's molt aficionat a fer la manilla, al veure-les demunt la taula, es cregué que era el tres d'espases.

—¡Veigi, que aviat se pren el mal!

—Avui, gracies a Deu, ja es troba un poc millor; no obstant, li he fet un xic de sémola per a dinar, perquè no li costés de passar.

—Ben fet, perquè sempre li déu haver quedat el coll escorxat.

—Ja ho crec, i en ell que pateix d'engines.

—Em dispensarà que sento trucar a la porta i tinc la minyona fóra.

—Escolti, no li farà res que després de dinar li vingui a buscar una galleda d'aigua per a rentar avui els plats.

—Si no es molt grossa.

—¿Que's pensa que me la farè espresa? Are si que m'ha agradat vostè.

—Dispensi que tornen a trucar.

—Vaigi, no faigi compliments, però vingui a demanar-me res, que sense tocar paret, li tornaré la pilota a casa.

Santiago Roy

ESPURNES

IV

El poble, enc que no pensi, es el gran instrument per a la llibertat. Ell es qui llensa als reis. Quan el poble camina vers una Era més digne, els reis també caminen; sols que's vers la vergonya i el merescut desterro. Les corts ho infecten tot, podreixen les nacions. El poble, enc que un xic tard, se'n adona a la fi: es quan els cortisans menen la tirania. Allavors es compleix ço que digué Turgot a Lluís XVI, quan es vegé forçat a dimitir: «El destí de Carles I es el destí dels prínceps dirigits per sa cort». Arribat aquest cas, el poble es la Justicia.

J. SALVAT PAPASEIT.

festa

MOCEGUES LITERARIS

Del furt, del robatori literari en diem plagi. I jo no se pas de que les lleis penals tinguin previst el càstig per a qui el comet. Les lletres semblen esser propietat de tothom. A la fi de tot per lo que costa als qui les fan!... Un xic de paper i tinta! Si encare es un entreteniment! Una manera com quansevol altra de matar l'estona!

Ficseu-vos en com se fan la majoria de les publicacions. Un senyor quansevol té la pensada de fer una revista literaria o cosa semblant. Cerca un impressor que cobra, a més paga el paper, els gravats, el repartir-la, el vendrela, tot en una paraula, menys els originals. Amb això es en l'última cosa en que's pensa. Una visiteta als autors, quatre paraules de patriotisme, afegint-hi allò de: A vostè, li convé més que a mi; per què lo que li convé es que la gent vegin el seu nom. I consegueix endur-sen l'original de franc, (el cas contrari, pot senyalar-se amb pedra blanca) i encare pensa al sortir al carrer:

—Encara deu estarmen agrait l'autor, perquè ben mirat li faig un favor que no se pas si s'el mereix.

Perfectament. Això ja es un cas acceptat i no hem pas de discutir-lo. Mes n'hi ha un altre de pitjor que's al que'ns referiem al comensar aquest article.

Aquell original entregat surt a la llum, ja sia en un diari, una revista o un llibre, que l'autor té la bona fé d'editar pel seu compte. I ara comença la part dolorosa. No es pas les escameses de la crítica contraria, que generalment ja se sab perquè mocega. No es pas per les lloances, moltes voltes interesades, amb les que s'en paguen de pretèrites o s'espera cobrar-ne de futures. Tot això també entra en l'ordre normal dels afers literaris. No es tampoc la reproducció del original, sense dir-ne paraula al autor. Es pitjor encara.

Una poesia quansevol, posem pel cas, una d'en Maragall, assoleix un èxit gran, es propaga, es populariça.

I certs esperits febles, que tenen en aquest cas la dificultat o la pena de saber més o menys de lletra, es fan seu el pensament, imiten la forma i empastifen (no trobo altre paraula) les pàgines de quansevol publicació amb les seves imitacions ridícoles.

Més d'això en té la major part de culpa els qui tenen al seu càrreg la direcció de les publicacions. Perquè jo no vull creure que no tinguin la suficient cultura per a coneixer lo que deu i lo que no deu publicar-se, sinó que més aviat es qüestió de compromisos i amistats. I d'això en aquest cas deu prescindir-s'en.

Perquè llavors es donen casos tan dolorosos i indignats com un de recent, en que un senyor desaprensiu agafa el títol d'una poesia capdal de les nostres lletres, l'estrafa i després fa una parodia ridícula, esmenant els pensaments del mestre. I es queda tan satisfet i orgullós al veure-ho en lletres de motllo. Per xò serà qüestió de demanar una reforma del còdig i una sanció penal, senyors, per qui ha fet el mal i per a qui ho publica.

AMBROSI CARRIÓ.

REMINISCENCIA

La tarde lluminosa es condormia
omplint la teva cambra de blavó...
¿Què miràvem els dos, llavors, aimía
en les llunyaries d'or de l'horitzó?

Semblava que'l cel blau al caure'l dia
versés sobre la terra sa dolçor...
Un grat perfum pels aires s'expandia.
Vibrant, al lluny, moria una cançó...

Sobtadament, un raig de llum incerta
entrant per la finestra mig-oberta
amanyagà ton rostre llargament...

Tu inclinares la testa, riallera;
i més que mai te vaig trobà encisera
daurada per'quell raig del sol ponent...

ALBERT PIERA.

L'orlament d'una tarda

Cantava el mar la cançó vella: al cel un nuvol roig i morat com una branca de magraner florit lluia la seva gala esplendorosament. Més cap ací un nuvol blanc com una nau gloriosa; i entre els dos, com lligat a la nau i a la branca de magraner, altre nuvol allargat, d'alba flonjor i rosat d'un extrem, tal com una vara de Jesé florida.

Cap-tart d'agost morat, que fas olor de petxines i ets un xic tèrbol com si al mirar-te un ruixim vaporós ens entel·lés la vista; tens la quietut del mar en calma i la magestat d'aquesta nau blanca i gloriosa que navega pel cell...

No veieu com un de sos extrems ha canviat de forma? Dirieu que sos mariners han mudat la vela per navegar al grat del vent. Dirieu que venen d'una terra gloriosa i porten com a trofeu i presentalla la vara de Jesé i la branca de magraner florida, penyores de llum i olor.

Van fent via gloriosament i deixen enrera un paisatge d'or, per copsar-ne enllà un altre de plata que caminarà davant seu tota la nit. Ells amb l'afany, el seguiràn, el seguiràn fins que altre cop la terra que han deixat enrera tan daurada, tindran davant de la vista i llavors, com papellens enlluernats, clouràn els ulls, cauràn en ella i desapareixeràn deixant enrera una immensa estela de blau mirific...

Blaus, blancs i morats son els orlaments d'aquesta tarda i els nostres pensaments son del mateix color.

El nostre rès de remor de mar en calma es fet i aixís mateix es la nostra paraula: com els moviments suaus d'aquell home que té ja algún cabell color d'escuma, que està ja sumergit en les ones, i refresca en l'aigua llur aquell infantó que riu de pell tan rosada com l'extrem d'aquell nuvol olorós, promesa de llum, que dalt del cel llueix com una vara florida de Jesé.

RAMÓN GAVALDÀ RIBAS.

Retrat de la senyoreta A. P.

Linoleum de J. REBULL.

PLASTICA

CONSIDERACIONS

*Al meu bon amic
En Josep Grañé*

A propòsit d'una exposició que fa temps havia visitat, se m'acud—en aquests moments en que sols treballa l'esperit, deixant inactiva la matèria—una serie de coses, tal volta llegides en alguna obra, que are no recordo, o pot-ser somniades, prò que puc assegurar com a sentides, i que penso transcriure.

Recordo un quadre representant una escena mitològica, en que les figures no estaven pas del tot mal tractades, més li faltava l'essencial: la vida.

Molts son els pintors que creuen que un ja ho ha fet tot quan han dibuixat correctament una figura, fins posant-hi cada cosa en el seu lloc, segons les lleis de l'anatomia, i distanciant-les segons els ordres de la perspectiva, i colorint després aquesta part amb un tó carnós fet abans sobre la paleta, tenint en compte sempre de posar un lloc més oscur que un altre, produint unes cares molt boniques, gairebé fantàstiques, pàl·lides, colorides amb tons que encanten per la seva propia fascinació, que passen per davant dels ulls,—no més que per davant,—i que no penetren.

I un cop feta una representació que es igual que'l seu model, s'imaginem que han copiat la natura, i tenen la seguretat de ser artistes, i d'haver

robat el secret de la Naturalesa. ¡I d'això en diuen pintura i art!

Ja sabem que per a esser un bon poeta no n'hi ha prou amb coneixer la sintaxis i no fer faltes d'ortografia.

Aquell quadre de que parlavem era verdader no més que en els seus medis; la seva estabilitat era falsa.

Per a aquests *pintors* la analització no existeix, car seria per a ells una continua desesperació.

Sabem ja—per lo molt repetit—que la missió del art no's redueix a una copia de la Natura, sinó que cal posar-hi més de lo que nostres ulls veuen; car, com molt bé diu el refrà, la vista enganya.

Un artista no es sols un vil copista de la Natura, sinó un ser, gairebé diríem deificat. De lo contrari, ens trobaríem que un esculptor, en les seves obres podria limitar-se a fer un motllo del objecte que vol representar.

Perquè un ha fet una cosa que s'assembla més a una dòna que a una casa, ja's creu haver conseguit son objecte; i, orgullós per no tenir de posar a sota un cartellet que digui: «això es una dòna», es té com a un gran artista.

I no n'hi ha prou.

S'ha de reproduir l'esperit, l'ànima de les coses i dels sers.

El que la producció faci o no bonic, es cosa purament secundaria, puix tot son accidents de la vida i no pas la vida en sí.

Una part del còs, sigui la que sigui—posem per

fiesta

exemple; una mà,—no depèn sols materialment del còs, sinó que expressa un sentir, un pensament que's té d'apreciar i representar.

No'ns podem ficar en que alguns artistes surtin airosos intuitivament, ja que aquests els podem classificar de sers sobrenaturals,—Rafael n'es un exemple,—que fan un home o una dòna, i fa l'efecte d'una nova creació de la Natura.

Pot-ser el mal de lo dit es que gairebé tots reprodueixen sense darnos-en compte, com a cosa purament instintiva, el model que hem vist al taller del nostre mestre.

Es té de perseguir amb més profunditat fins a les interioritats del ser que's vol representar, talment que'l cirurgià quan té una operació busca en els recons més obscurs del còs humà per a trobar la causa d'allò que a ell el té preocupat.

La bellesa es d'aquelles coses que no s'entreguen tan fàcilment i que cal, a necessitat de conèixer-la, buscar-la, tractar-la, provar-la i un sens fi de coses més per poder-la un fer com a cosa pròpia.

Molts sols s'acontenten amb haver vist o repre-

sentat la primera apariència de çò que veuen, o, anant un poc més lluny, la segona.

I estic seguríssim que no s'arribarà aixís al lloc on es vol arribar. Tots els artistes qui han sigut al lloc preminent, no n'han tingut prou ni amb la quinta ni amb la sexta, i tota la vida l'han passada en una contínua indagació, fins que no han pogut continuar-la perquè han desaparegut del món dels vius.

Un exemple dels millors que podem citar es en Rafael, en qui la forma es sols un accident per a explicar les seves idees, com els muts fan servir les mans per a que un segón els entengui.

Estudiem a Rafael, i veurem que cada figura n'es un problema, cada retrat una nova expressió.

S'acostumen, pintors i escultors, a cansar massa prompte, i desitgen reposar per a sempre més, sobre la lloança feta a l'última obra produïda.

I, [mentre el vulgue admira, el veritable co-nexedor somriu.

PERE MARCH.

FILOSOFIES CANICULARS

Els qui aqueixos dies, amoinats del suor perpetua blasmen del món i de la trista condició dels homes subjectes a tota mena rigors, deuen pensar que la filosofia si bé no refresca tampoc escalfa. I han de filosofar pel seu mateix consol. Suar amb la resignació estúpida dels bastaixos no és pas exactament el mateix que suar amb el seny del qui coneix que realitza una misió de bestia porosa i dominada.

Pesa demunt de l'humà llinatge la sentència del Senyor que ja tots vosaltres coneixen. Ara bé, si ademés de la sentència la voluntat divina us hagués vestit amb pell de gos, es a dir, amb pell impermeable, anirieu pels carrers amb la llengua a fòra. Primer consol.

Penseu també que si és veritat que en aqueixos temps de canícula el mateix sueu guanyant el pà que no guanyant-lo, es que paguen els que guanyareu a l'hivern sense suar. Segón consol.

Sí, dilectes companys d'angoixa sudorífera, tenim un *cupo* de transpiració a satisfer i cal pagar-lo i repartirnos-el, sense escusa com una contribució ineludible baix pena d'*anassarca*, això es, una mena d'inflor mortal. Si quan us sentiu enganxats a la roba que us cobreix i la roba se enganxa com el vernís dels mobles familiars i públics aixís que esdevé en contacte perllongat, pensieu que tot se fa per fi de bé, que allò és salut, que allò és una defensa de l'organisme, un pagament de la glàndula al fisc de la vida, un riu de trànsit i un bogateig interior indirecte, sufririeu l'incomoditat amb certa joia.

En la naturalesa hi ha poques coses inútils llevat de l'ortografia i l'estrenye-ventres dels pantalons: per la mateixa raó en la naturalesa res s'aniquila ni res se pert.

El mateix ferro hi ha a la terra ara que s'en consum tant com n'hi havia el primer jorn de la creació que no s'en consumia mica. I qui diu ferro, diu magnesi, diu sofre, diu argent-viu, diu

aigua viva, i diu suor. L'home, des de Adam, ha fet una despesa de transpiració exactament igual a la que s'esmerceria per a tornar el nostre planeta al caos d'on eixí.

Es fatal: suis tu o sui jo, tot avenç es paga amb suades.

Els que pugen a l'imperial del tramvia a fruit de la fresca de la nit aprofitant el ventijol de la marxa, no estalvien pas suar, el compren, millor dit, el substitueixen, segons tarifa, per calderilla. Mig patricó, de la Plassa de Catalunya a la Travesera de Gracia, deu cèntims, etc., etc... Els enginyers han calculat el que val el que esmersaren els obrers, manyans, fundidors, electricistes, fusters, al construir el cotxe, al posar els rails, els cables, el que sigui, i previ un tant per cent de negoci per la Companyia, el despatxen.

Crec haver aixecat el vel de una certesa consoladora. Ja sabéu ara com se pot caminar lleugues i lleugues sense suar de peu atravesant muntanyes, valls, planes, ciutats i pobles. Un billet reduït no és més que suor d'altri a preu ventatjós. Perxò així que tracteu d'experimentar una sensació de fresca artificial en temps de calda rigorosa debéu pensar que un germà vostre ha regalimat per vosaltres o està regalimant encara. Suar pel vostre comte es suar altruïste; cada gota que cau del vostre front es una estalviada a un consemblant. Recordeu-se que aduc el glaç que refresca el ví de la vostra taula es obtingut acopia de suades. Per gebrar l'aigua del vostre cantí ha bullit en gemeg del gebrador i la del moço qu'el reparteix i la de la fàmula que l'esmicola.

Creieu-me, conformar-se al suor és conformar-se a la justícia i l'equitat, a l'ordenació divina.

Ara es natural que l'egoisme de l'home procuri fer suar al veí per a estalviar-se'n ell. Sobre això cada hu que se les hegui amb la seva pròpia consciència. El que haig de dir-vos es que l'horxata de xufles sempre m'ha semblat una detestable celestina.

PRUDENCI BERTRANA.

DE TEATRE CATALÀ

UNA VISITA A EN PIN I SOLER

Ens plau molt a nosaltres, els joves, poder parlar amb els consagrats, sobre assumptes d'actualitat. Es per açó que plens d'esperança anarem a trobar a En Pin i Soler,—aquest home que, gairebé a la edat caduca, s'ens ha mostrat tant jove en *La Baronesa*,—per a recollir ses opinions sobre Teatre Català.

Pró una forta decepció ens esperava.

Ens rebé el senyor Pin, i al explicar-li nostre pretenció, respón:

— Jo soc molt diferent dels altres autors. No crec en la excel·litut del Teatre. Sols escric comèdies per distreurem dels pesars que un hom porta a sobre. El Teatre es un art inferior. Fixin-se que els que escriuen pel teatre sols son mediocritats.—

La resposta ens deixa pal·plantats. Ell afegeix:

—Clar que hi han excepcions: Shakespeare... Molière... Però per triomfar en el teatre s'ha de ésser mig comediant. S'ha d'estar emparentat amb tal o qual actor, o bé allitar-se sovint amb la mare del primer actor, la dòna del primer actor, o la filla del primer actor.—

Nosaltres ens el mirem astorats. ¿Aquest autor es aquell que escrigué les *Regles de bona criansa*? I acaba dient:

—¿Qué coneixen vostès de mes obres? ¿Han llegit *Varia*?—

Confessem que no. (Mai ens ha plagut llegir retalls d'articles publicats en la premsa. Al recopilar-los en un llibre perden tota la seva valor, condensada generalment en la actualitat.)

—Doncs allí trobaran mes opinions sobre teatre. Lo que vareig dir llavors ho sostinc ara.

De *La Baronesa* no'ls en puc dir res, perquè encara no l'hi vista, ni penso veure-la. Si volen publicar algún troç del prólec de *Varia* on parlo de teatre, poden fer-ho. I pensin que, per parlar amb un autor, haurien de coneixer *tota* la seva obra.—

I allargant-nos la mà, ens acompanya a la porta.

Francament, no estem pas satisfets del rebement del senyor Pin. Crèiem nosaltres trobar en ell—com en la funció—un esperit jove, i ens hem trobat amb un vell... com tots els vells. Sense comprendre la força de voluntat, la abnegació, la joventut.

Anarem a trobar-lo per una *interviú*, i en lloc d'ella ens ha donat una lliçó... de la que n'hem tret una conseqüència: que ell no creu amb el Teatre; i que, segons propies paraules, el teatre sols poden aixecar-lo *els senyors que paguen*.

Demprés, hem fullejat el seu llibre *Varia*, d'on n'hem extret lo següent, que creiem pot interessar al llegidor:

«Un amic dels que m'havia guanyat, al arribar a Barcelona, la publicació dels meus llibres, parlant d'eixa i semblants materies es condolia, com jo mateix, de que la feina literaria hagi de ser, a la nostre terra, producte de *ratols perduts*... Ell sabia per experiència que la publicació de llibres no didàctics, a Catalunya era poc productiva...»

—Si escribis pel teatre?—em digué de sobte—Etic segur de que... vostè...

—¿Pel teatre?... i qui ho representaria?... aon? Justament ell, el meu amic, i dos o tres altres entusiastes acabaven d'associar-se a un empresari *muy rumboso*, i segons deien, volien donar nova vida a l'escena nostre...

Havien arrendat el teatre *Novedades*, havien

posat uns quants mils duros de mota, i desinteressadament, sense proposar-se guanyar diners, volien defensar el capital esmersat, donant al públic obres inèdites, humanes, civilitzades...

—Mirin que jo no hi posaré *condes* de plumero, ni pagesos que diguin *tafoy*...

—.....

—Ja s'ho han pensat bé?—vaig objectar-los encara.—Pensin que mai he escrit res pel teatre, reflexionin que, segons veig, el públic d'aquí encara s'empassa drames amb *redondillas*, comèdies amb *décimes*. ¿Per què no començan amb una obra de don Angel?

—Li concedeixo l'honor dels primers aplausos—digué aquest.—Vostè es nou vingut i encara que no sigui mes que per cortesia...

Vaig donar gràcies a tots per l'atenció, i sense parlar ni ells ni jo d'el perill en que'm posaven, fou convingut que la companyia que s'estava formant, debutaria el dia *tants* del próxim mes de *quants* amb un drama, comèdia, o no se sabia qué, original de vostre servidor.

M'en vaig a passar uns quants dies a la Granja, prop de Poblet, i pel dia convingut compareixo a Barcelona amb la comèdia en tres actes «*Sogra i nora*».

L'estrenen, la gent no s'adorm escoltant-la; la tornen a representar una altre vegada, i una tercera, i una quarta, i una altre i unes quantes més...

S'en demanà que escrigués un drama, i, com se'm demanava, vaig escriurel. Un drama que també's va representar, i que també va omplir el teatre uns quinze o vint dies.

—Ara una altre comèdia...

I escric una altre comèdia. Total, que durant els mesos que's sostingué l'empresa del teatre *Novedades*, vaig escriure, i foren representades, «*Sogra i nora*» 3 actes; «*La viudeta*» 3; «*La Sirena*» 5; «*La tia Tecleta*» 3; i una comèdieta en un acte, «*Poruga*», que per mancansa d'una ingénua ben ingénua no pogué representar-se; o sien quinze actes en no gaire mes d'un any.

Per raons que no s'em donaren es disolgué el grupo aquell d'aimadors entusiastes que volien enlairar la dramàtica catalana en les taules del *Novedades*, i l'empresa en tant que de direcció, cambià de rumbo.

Alguns em digueren que escrigués per al *Romea*, però... ¿què se jo? Aquell teatre, en aquell carrer del Hospital amb tantes fondetes, tants espardenyers, tantes gibrelles de bacallà fregit, es un teatre que no'm diu res... Pot-ser, no obstant, pot-ser vivint En Frederic Soler, l'amistat que ell me demostrava i una combinació que m'havia proposat, m'haurien atret vers aquells barris antiestètics, però mort el genial Pitarra,—genial! en tant que Pitarra—i *Novedades* recaigut altre cop baix la tutela artística d'un dramaturg amic del galàn, tornaren a representar-se en aquell escenari *La portera de la fàbrica*, *La loca de los Alpes*, *con dos perros de agua naturales* i altres fineses a les quals el dramaturg *ul supra* era aficionadíssim.

Bref, com diuen els francesos, que no sent-me possible mudar la manera de ser de les coses, me semblà discret no ocupar-me mes de drames, ni de comèdies, ni de res que d'aprop o de lluny tingués relació amb les belles lletres.»

Are, el senyor Pin, sols escriu quat li demanen. I encare, com qui fuma un cigarret, per fer-se passar el mal humor.

ASSENS-BARBA.

festa

«INTERVIUEJANT» A EN JOSEP BURGAS

Es en la redacció de *L'Esquella* on hem pogut trobar a En Burgas; i sense compliments ni frases de extremada cortesia—poc propies entre periodistes—abordem de plè la qüestió. Ell queda com astorat, mirant-nos amb sos ulls penetrants, i exclama:

—Abans que tot, deixeu que m mostri estranyat de la vostre amable pretensió. ¿Volèu fer-me unes preguntes sobre teatre i sobre la comedia *El premi de l'hermosura* que acaben d'estrenar-me al Novetats, amb l'intent de publicar les meves respostes? Està bé. Ja devèu haver fet esment que jo encara no sóc dels vencedors; i, si no ho sóc, ¿a qui interessaran les meves opinions?

—Deixeu-se de modesties, que no són al cas. Digueu-nos si estèu content, *prò content del tot*, de la acollida del públic envers vostra obra.

—A un home satisfet, no li anèu amb regateigs; i jo, més que satisfet, estic contentíssim. Públic i premsa m'han tractat bé, ja ho heu vist; més bé segurament de lo que jo i l'obra ens mereixíem. En l'únic que no han estat conformes els diaris al parlar de ma darrera producció escènica, és que l'hagi titulada comedia. Ells diuen que és un sàinet. Pot-ser tots tenim raó; es una barreja, un va-i-tot, lo que'ls francesos ne diuen «comedia-vodevill». El sàinet, al meu entendre, varia quelcom d'això que he fet, i penso demostrar-ho aviat amb una obreta en dos quadros que tinc ja enllestida: *La colla de Els Tivats i l'Engracieta de Gracia*, o *Anem-hi tots a Sant Medí* que és un quadro de costúms populars, completament assainetat tau per la construcció com pels tipus.

—I en *El premi de l'hermosura* hi havíeu posat gaires esperances?

—Es un cas curiós: fins ara, la major part d'obres—diguem-ne assaigs—que havia escrit, les havia escrites per a donar-me gust a mi mateix, com complint una necessitat, i no'm donaven cap quarto. Doncs aquesta que m'acaben d'aplaudir crítics i espectadors, *El premi de l'hermosura*—el millor èxit meu, diuen—ho confesso: fou escrita amb vistes al públic i, tot i essent, la menys sincera, ha resultat la millor. «Segueix per aquest camí» em diuen.—«Ara l'has encepogada bona! No'ls creuré sinó a mitges. Vui dir que penso anar seguint com abans: escrivint-ne, ara una per a donar gust al públic; ara una per a donar-me gust jo; unes per a popularitat i per a tabaco, altres per a pura satisfacció interior. Inútil dir que aquestes son les que més m'estimo.»

—I de l'interpretació, què'n dièu? Perquè's dona el cas extraordinari de que espectadors i crítica judiquen el treball dels actors, i l'autor que és qui més hi socombeix—en cas d'esser dolenta la interpretació—gairebé mai n'emet un judici.

—Estic encantat, com el mateix públic, de l'excel·lent interpretació que tots els actors, sense excepció, donen a la meua obra. Tots l'estudiaren amb amor; i amb fè i amb voluntat la representen. A n'ells dec bona part del èxit i n'estic agraïdíssim. Sobre-tot d'En Josep Bergés, qui em feu l'honor d'encarregar-se d'un paper que pot-ser no era per a la seva categoria, i en qui he pogut apreciar altes dots de gran director d'escena.

—I de la crítica en general, què'n dièu?

—Dels crítics també n'estic molt content, aquesta vegada. ¿Cómo no, si amb unanimitat m'alaben? I això que amb tot i els anys que tinc de periodista, no'n conec personalment sinó dos o tres i encara procuro no intimar-hi.

—¿Podríem saber per quin motiu?

—Opino que la més elemental discreció ens obliga, als autors, a viure quelcom distanciat dels revisters de teatre. Això es una mica difícil per als que som una cosa i altra, però... ja m'enteneu.

Enc que no l'entenguem massa, seguim inquirint:

—Aixís, doncs, esteu content de tots?

—Si d'algú hagués d'estar descontent, fóra de mi mateix; de no haver-la allargada a set actes, com el *Tenorio*, o de no haver-la condensada en un quadro.

—¿I això, perquè?

—«Dos actes son mala mida»—diu l'Empresa del Novetats, després d'haver fet a la meua comedia tots els honors; i sens dubte per això, per la mala mida, no hi ha, molts dies, col·locació possible en els programes.

—¿Quina de les dues empreses de Teatre Català vos es més simpàtica?

—No sento preferència per cap de les dues, i ho he demostrat donant dues obres a cada una.

—I vos creieu que mantres empreses poden sostenir-se?

—Amb el floret d'autors i d'actors de que disposa Catalunya, crec, com el meu amic i Mestre, Santiago Rusiñol, que poden sostenir-se mol bé dos teatres catalans, sense necessitat de fer-se competencies, sobre tot si's va a la divisió de gèneres; comedia i sàinet a l'un; drama i tragedia a l'altre.

—Creieu que la presentació influeix granment en l'èxit d'una obra?

—Sí; soc dels que creuen en la visualitat com a base de teatralitat; les comedies, com obra d'espectacle que son, han d'entrar tant pels ulls com per les orelles.

—Heu traduït vodevills, també, oi?

—Sí; i en diferents ocasions he sigut criticat pel fet d'haver traduït algún vodevil; però no'm penedeixo del pecat. Hi han obres d'aqueix bescantat gènere que tenen molt mèrit, son molt gracioses i estan molt ben construïdes. *Pastilles Hércules* es tan digne de figurar en un cartell com el *Parsifal*. Ademés, traduït vodevills amb tacte i discreció, s'aprèn molt... fins de francès!

Opino que una de les causes—pot-ser la principal—del èxit de la meua comedieta és el moviment incessant de les figures, la continuïtat de situacions variades que no permet distreure quasi mai l'atenció del públic. I aquest *truco* l'he après en la mitja dotzena de vodevills que porto traduïts.

—¿I no teniu cap obra de força, cap obra capdal?

—Obra grossa?... Sí, en tinc una al forn i una altra a la pastera: la primera es una comedia en vers, d'època catalanesca (segle XV), *Mossèn Borrà*, d'un còmic grotesc molt pujat, quasi *bufó*; la segona es un drama en tres actes, en prosa, *Aromes Verges*, de gruixuda pinzellada i d'atrevida tesis. No sé quan aniran.

—I quin gènere es el que preferiu?

—Tots els gèneres m'agraden igualment; desde el sàinet més desballestat, al melodrama. Això es pot-ser lo que m'ha perdut sempre; l'haver tocat moltes teules sense sapiguer situar-me definitivament: el no haver-me especialitzat.

—Però, al públic, que creieu que *li entra* més?

—M'he convençut que'l públic es *bon Jan*; que ho accepta tot menys una cosa: que l'ensopeixin amb obres avorridores, i crec que les obres són avorridores quan en elles hi manca vida versemblable, quan són pobres d'acció i quan el diàleg s'aparta del just mig, quan es massa literari o quan ho és poc. La literatura, al meu entendre, té molt poc que veure amb el teatre.

—.....?

—Rès, ni penyes ni capelletes; soc molt caslà, no hi puc fer més. Jo admiro aqueixos homes que saben substreure's a tot lo que'ls envolta per a conseguir llurs ideals; que resisteixen les penalitats i les miseries més afroses de la vida, que arriben fins a abandonar la familia per a poder treballar en llur art, per a entregar-se a llur vocació amb completa independència; els admiro, *prò* no'ls segueixo. Confesso que jo no sabria pas fer-ho.

Per això es que jo no m'he pres el teatre més que com un digne passatemp; un entreteniment per a matar-hi hores perdudes... millor dit, guanyades al vici i a la mandra.

Ins despedirem d'el afortunat autor de *El premi de l'hermosura*. La gracilitat de paraula d'en Burgas, ens ha fet ben distreta i interessant nos-

tre *interviu*; i hem procurat deixar-la tal com ell la digué: sens preambuls de cap mena, sens milloraments d'istil, amb la mateixa facil verbositat qu'ell ho va dir, de la mateixa manera qu'ell ho escriuria.

A. B.

Les estrenes i la crítica

La Baronesa

Els nostres crítics han seguit desavenint-se en el jutjament de l'obra d'En Pin i Soler, com en la de *Mireia*. Prò en mig de la desavinença, sembla iniciar-se un camí; camí que's bifurca ja en son començ. Més clar; semblen formar-se dos bàndols: uns criticant tot lo que facin a *dalt*; reventant altres, tot lo que sia de *baix*. Aixís, anant a la divisió per *cassinets*.

Tal volta trobarem en mig de les enveges, un crític sincer; pot-ser dos; acàs tots ho siguin, i les simpaties per uns o altres els enceguin fins a escriure sols bé dels uns; sempre malament dels demés. Prò en mig d'aquests, cal consignar-ne un, que s'entreté *fent broma* amb nostre teatre, del modo mateix que en faria amb un desequilibrat: es aquest senyor, el crític de *El Diluvio*.

Recullim, al etzar, les desavinences de nostres crítics, dels crítics de la premsa barcelonina. Hi mancaràn, l'al·ludit i... *El Noticiero*, qui degut al molt espai que en ses edicions ocupaven les ressenyes de toros, *no pogué* parlar de teatre català.

EL DIA GRÁFICO

«...Pin nos presenta un caso de esta índole, sin interés, con una serie de escenas episódicas, pesadas, inacabables, falsas, y de lenguaje atrevido, a fuerza de querer ser desenfadado y desenvuelto.

Los caracteres principales carecen de firmeza, resultan borrosos, y en general adolece el conjunto de *desconocimiento del medio que se pinta*.

...y vuelve a predominar la languidez, que es la característica de la producción del señor Pin.»

LA VEU DE CATALUNYA

«Una característica de *La Baronesa* es que, diferentment de la regla general en obres de teatre, guanya en interés a mesura que avança la representació. El primer acte es discretament montat, donant-nos a conèixer sense gaires complicacions els elements de la faula. El según dona pretext a l'autor per fer una serie de diálogos enginyosos que s'escolten amb molt de gust i ja hi entren moments d'emoció punyenta. Finalment el tercer es una bella obra arrodonida, tallada originalment.»

EL LIBERAL

«Por propensión y temperamento, o por hábito y educación y *el medio en que su vida particular ha transcurrido*, constituye el señor Pin el único modelo seguramente de la escena catalana; ajena al matiz de distinción, de buen tono, y de pasiones y sentimientos atenuados...

...en la obra del señor Pin, resalta poderosamente una acción, acaso un poco lenta, pero interesante y naturalísima; un diálogo vivo y entonado siempre, falto tal vez en parte de la abundante ingeniosidad de frases y discretos, a que se nos ha acostumbrado, en la comedia moderna; pero ajustado en todo momento al carácter y condición de los personajes.»

LA PUBLICIDAD

«En tres actos no ocurre casi nada. Y lo poco que ocurre, tal como se desarrolla en escena, no vale la pena de ser llevado a la literatura...

En *La Baronesa* el diálogo no tiene ese poder sugeridor, ni los actos de los personajes redimen a estos de su *snodismo*. Los personajes suscitan el recuerdo de innumerables personas, porque su propia vulgaridad artística les confunde con ellas, y no porque el autor haya logrado erigirlos en personificación de

toda una clase social, de una educación, de un momento de vida.»

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

«L'il·lustre novelista ha estat encertat en moltes coses: en l'idea inicial, en l'exposició d'alguns tipus, en la pintura del ambient i fins en l'estructura de la major part de les situacions.

...Baix aquest punt de vista (el de escriure comedies ciutadanes) apart dels molts mèrits que pugui tenir *La Baronesa*, mereix les més efusives felicitacions el veterà senyor Pin i Soler.»

LA TRIBUNA

«...tres actos, de ellos el mejor el segundo, lánguido el primero, y poco seguro de ambiente el tercero, cuyo final no cuadra como debiera.»

LAS NOTICIAS

«En realidad, el señor Pin y Soler ha escrito un hermoso ejemplar de comedia moderna. La obra que no había autor capaz de escribirla en catalán.»

EL DIA GRÁFICO

«La interpretación resultó discreta. Se distinguieron las señoras Fremont, Plá, Arquer, y Fornés, y entre ellos, el señor Ferrer-Vilches.

...Lástima grande que las artistas no vistan la obra con la elegancia y buen gusto que requiere, y que las decoraciones, a excepto de la del segundo acto, debida al pincel del señor Alarma, dejen tanto que desear...»

LA VEU

«...ens oferiren un bon conjunt, i anomeuarèm a la Fremont entre les senyores i en *Sirvent* entre els homes. La intervenció d'En Gimenez en la comedia es molt petita, prò s'en parla tant durant la comedia, que la sobrietat de la seva intervenció, es exposada a desilusionar al públic. I val a dir que no el desilusiona.

La presentació, excel·lent. L'Alarma, en un interior i un jardí de torre, s'ha mostrat el mestre de sempre. Els senyors Bulbena i Girbal, en un altre interior, molt encertats.»

LA TRIBUNA

«Distinguíronse las señoras Fremont, Fornés y Plá. Enrique Giménez carece casi de papel.

La presentación, cuidada y discreta.»

EL LIBERAL

«...merece ser señalada en primer término la labor de las señoritas Fremont y Fornés, sin que desmerecieran el conjunto las demás que tomaron parte en la representación, así como los actores en general.

El señor Giménez en su brevísimo papel, presentó con dignidad la figura del diplomático.

El servicio escénico estuvo debidamente cuidado, con notorio buen gusto. Las tres decoraciones pintadas por el señor Alarma y los señores Bulbena y Girbal, fueron tomadas también en merecida estima.»

LAS NOTICIAS

«...sobresaliendo las señoras Fornés, Fremont, Plá y Pahisa, y los actores *Munt-Rosés, Bruguera y Mir*.

La comedia se puso con lujo y propiedad.»

LA PUBLICIDAD

«La interpretación, aceptable, juzgada en conjunto. *No sobresalió ningún actor*.»

Després de la desavinença en el jutjament dels actors, sols hi faltava aquest últim per a completar el quadre.

A.

— ECOS —

EN Joan Fost ha sentit una tremença d'alegria.

Que ¿qui és en Joan Fost? Un probi empleiat del servei de carters... de cantonada. Un d'aquests homes que tota la feina llur—ben pesada per cert—se concreta a ficar la mà en un incòmode recipient per a la correspondència. Incòmode per tots: pel vianant qui no pot fer parar el tranvía per a depositar-hi la missiva, i incòmode per el carter, que té de fer infinites contorsions per a provar de copsar... çò que no existeix en el fons del recipient: una carta.

I avui, Joan Fost, en una d'aquestes contorsions, ha trobat... ¡oh cas inaudit! un sobre; un sobre contenint quelcom, tal volta una lletra portadora de males noves, potser la missatgera d'una felicitat...

I al contemplar-se la cartera, (rugosa, resseca de no servir), tenint a la mà la carta, una joia infantil ha il·luminat son rostre.

UN amic, un bon amic, ens ha parlat de les terres del nord.

L'amic es poeta, i amb anyorança ens diu de les belleses de les terres grises, on el cel es color de plom, i amb tot no pesa, on l'ambient es gris, suau, on la boirina tot ho envolta. I l'amic ha sentit la nostalgia d'aquell ambient reposat, melangiós que tot ho vela, que tot ho suavitza. I mentres ell remembra la placidesa d'uns temps viscuts entre les mitges-tintes de llum i tenebres de les terres llunyes, nosaltres ens identifiquem amb en Marquet.

L'amic ha bellament parlat. Ha parlat tal com escriu: amb una cadença suau de cel de Holanda; amb frases rítmiques, saturades de poesia.

Prò després nosaltres, al contemplar la serenor del nostre cel blau, sentint el bes de foc del nostre sol—que feia diafragmar la vista al amic, com en un ensomni—hem esparpellat nostres ulls, i al sadollarnos de llum, ens hem sentit més forts, més rics de vida.

I, per un moment, en Mir ha eclipsat a en Marquet.

Rés tan incoherent com negar amb paraules çò que els fets mostren palesament a nostres ulls.

I a cada pas ens trovem amb la tal incoherència.

Ara mateix, amb l'afer del Teatre Català, hi ha qui s'obstina en negar l'existència de competències entre mantes empreses.

Çò que nosaltres no capím es que, no havent-hi competències, no estrenin en dia distint els dos teatres.

Prò's dona el cas, de que després de varis dies de no estrenar-se rès, les dues empreses anuncien per a un dia ficat, estrenes de força. I, naturalment, davant de tals casualitats, el públic aplaudeix sincerament al que ajorna la data de l'estrena.

Içó abans dit, que resulta fins poc polit, se repetí, amb motiu del cinquantenari del Teatre Català.

Ja al publicar-se les llistes del Romea, s'anuncià la representació de *La Dida* per a'l dia 3 del corrent.

I, sens sapiguer per quina causa, se posà també al *Novelats* la mateixa funció, gairebé en els mateixos dies.

I com çò no reporta més que comparacions—que sempre resulten odioses—veus-aquí que ja hi ha qui parla del fracàs de tal actor, i de la enveja de qual empresa.

I, creiem nosaltres, que no es aquesta la forma de reivindicar la nostre escena.

EL fret ha deixat sentir ses primeres alenades. Aquest aconeteixement, el beneirà molta gent:

Els tintorers, que al *renovar* la roba d'hivern, amb l'escusa de que les anilines van cares, faràn la primera pesseta.

Les castenyeres, que ja's creien tenir de plegar.

En Bastida, que aixís podrà treure *aquells* abrics dels aparadors.

Les companyies de calefacció.

Les pelleteries.

Els estanquers, (el tabac enc que no ho sembli, es un gran lenitiu pels fredolics que han de passejar-se tot el dia).

Els sastres, *¿cómo no?*

I la empresa de *Novelats* que aixís podrà lluir, com cap altre, la seva instal·lació de calefacció...

CRÒNIQUES DE L'ARGENTINA

NOTES DEL CRONISTA

De l'Amèrica estant, aquesta hiperbòlica terra somniada com a deu inestroncable de riquesa i de poesia, quins somnis de conquesta dibuixen somriurers en els llavis dels amargats per la crueldat i desesperada lluita per la Vida, vaig a pregar-vos un espai en les columnes de FESTA, la espectral paraula que tantes delectances ens recorda i que en aquestes ermes terres se desconeixen... El clam de festa, joia en el cor i llum en els esguards, ens arriba com el tritllejar de les campanes en les ubèrrimes matinades primaverals convidant nos al idili, a l'idolatria de la Natura... el mot de Festa, poema sant evocador de l'aimada, de la Catalunya dolça i sola en la humanitat per les sublimes eglogues de la seva ànima, es la suau delectança que'ns fa menys tristes les ciutats grises, els vilatges d'aquestes repúbliques, d'homes sense caràcter, de dones sense cor, de poncelles de cartró-pedra, de jardins de Portland i de cels de muselina.

En el pesimisme crudel que'ns aclapara als peregrins d'aquest erial, fantàsticament descrit per l'imaginació tropical d'ingenuus ibero-americanistes, es molt difícil, pér no dir impossible, esborrar el segell de catalanitat que amb sang de les venes, portem imprés en nostre caràcter. Quants

i quants n'hi han que pugnen per oblidar la seva raça negant la nacionalitat i l'idioma i en el moment de creuers triomfadors de sa obra *patricida*, inexorablement la mà de Catalunya pesa demunt d'ells i'ls acusa de fills bords enmig l'escarni i la befa dels qui els envolten. La riquesa conseguida, les relacions, l'estament comercial creuen que son elements d'incoherencia i que'ls justifiquen les seves flestomies...

Per çò ens sentim orgullosos de poder bategar amb els sembradors de catalanitats que com la Redacció de FESTA ens fa ofrena de tota la pureza ideològica i doctrinal del nostre credo. Prometo, doncs, encare que sia breument i en el paréntesi que'm deixen tantes i tantes obligacions que al demunt meu pesen en les col·laboracions de la premsa de Xile, Brasil i Cuba, vos faré arribar les espurnes d'aquest foc intens que malgrat els cinc anys de romiatge crema braument com en les jornades clamoroses en que de poble en poble i en la tribuna, en l'escola, en l'Ateneu, en el periòdic de idees, predicava la bona nova redemptora de la consciencia dels esclaus...

Després d'aquest preludi que ensemps ha d'esser l'abraçada d'afecte i lleal camaradatge, de companyerisme en l'hora del perill i de les angoixes son els meus mots d'ofrena als amics i llegidors de FESTA per a representar-los en aquestes terres, resolvent els seus afers, contestant les seves enquestes...

Les meves notes seràn d'art i de Patria, de vida colectiva, de crònica del moment de glosa del succés, de comentari de l'hora actual... Preneu-me com a germà, com a vostre...

La FESTA serà per el cronista un llaç enfortidor del vincle que no pot destruir-se, puix es forjat amb l'acer que jurà deslliurar a Catalunya!!

J. VILÀ ESTRUCH.

Buenos Aires 4 Setembre de 1917.

= NOVES =

Nostres amics, els joves literats J. A. Font i Casas, Joan Capdevila i J. A. Vandellós, estan treballant activament en la traducció al castellà de la preciosa novela den Raimond Casellas «Sots feréstecs», una de les obres capdals de la nostra literatura, de la qual ha dit En Xenius que era a les nostres lletres lo que es el Quixot a les castellanès.

No cal dir que al llur bell i generós propòsit, sabràn unir-hi l'acompliment d'un treball intel·ligent i correcte, car reconeixem en tots tres poderoses facultats i bon talent.

Per descomptat, l'auguri d'un bon èxit.

Un dia d'aquests ha de sortir a Vilanova una nova revista catalana quina publicació s'emprenen uns bons amics nostres d'aquella població.

Aquesta revista que's titularà *Vila Nova* tindrà caràcter exclussivament literari, i en ella s'acoplaràn els principals factors de l'actual situació i noves orientacions de la nostra literatura.

El sumari del primer número contindrà les firmes següents:

Joan Capdevila, J. A. Font i Casas, Francesc Muntaner, J. Parets, J. A. Ricart, Joan Pastor,

Ramón de Curell, Joan Draper, J. M. Lopez-Picó, Joan Vidal i Jover i A. Torrents i Rossell.

Desitjem al confrare una ben llarga i esplendorosa vida.

Camisería

SANS

BOQUERIA, 32.-BARCELONA

Especialitat en camises a mida

Ahir degué inaugurar-se al Parc, el bust de la senyoreta Pepita Teixidor, delicada pintora de vanos i flors.

Amb tot el respecte i atenció que la senyoreta Teixidor ens mereixia, creiem nosaltres que l'Ajuntament deuria posar certa mida en la col·locació de més busts en els jardins de nostre Parc.

Car de lo contrari, per a enaltir a uns, treurem tota la valor moral dels Maragall, Balaguer, i tants altres homenatjats amb justicia.

Estàn fent-se, al Centre de Lectura, de Reus, els preparatius per a una exposició que hi faràn de llurs obres, els nostres amics i col·laboradors, Joan Rebull, Alfred Sisquella, Josep Grañé, Ernest Enguini, Apeles Fenosa i altres joves que per primera vegada exposen els seus treballs al públic.

No cal dir que, amb la força que ja representen en el món artístic nostres companys, serà un èxit la tal exposició.

Esperem que la crítica els jutji... no pas com ens tenen acostumats, sino *sincerament*.

Elixir Callol remedi de les Débiles

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, organitza, a Vilassar de Mar, un Concurs de Lectura Catalana, i Historia de Catalunya, entre els infants d'aquella vila.

Aviat apareixerà el cartell-convocatoria per a dit concurs.

FESTA

ES PUBLICA A BARCELONA I MOLINS DE REI

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Molins de Rei	Ptes. 0'25 mes.
Províncies	» 0'75 trimestre.
Extranger	» 1'25 »

Redacció i Administració: Alfons I d'Aragó, núm. 39

Redacció a Barcelona: Rosselló, núm. 248, 3.er, 2.^a

Imp., Alfons I d'Aragó, n.º 39.—MOLINS DE REI